

Foto: Paul Voorham

Korte training verbetert gevaaranticipatie jonge automobilisten

Een korte training van ongeveer een uur in een rijsimulator verbetert de manier waarop jongeren gevaar in het verkeer herkennen en erop inspelen. Dit blijkt uit onderzoek waarop SWOV-onderzoeker Willem Vlakveld op 30 november is gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Het onderzoek toont aan dat jonge, beginnende bestuurders slecht zijn in gevaaranticipatie: ze zien de gevaren niet, onderkennen de risico's niet en ze accepteren te veel risico's. De slechte gevaaranticipatie is voor een groot deel te wijten aan een gebrek aan rijervaring. Dat gebrek aan gevaaranticipatie kan echter met een vrij eenvoudige training worden opgeheven, ontdekte Vlakveld. Hij pleit er daarom voor om een dergelijke training in gevaaranticipatie op te nemen in de rijopleiding.

Ongevalskans

Jonge beginnende automobilisten hebben een meer dan gemiddelde kans om bij een ernstig ongeval betrokken te raken. Deels komt dit door hun gebrek aan ervaring en deels door zogenaamde 'leeftijdsgelaten' factoren. Bij dit laatste moet vooral worden gedacht aan de hersens die nog in ontwikkeling zijn, wat vaak met roekeloos of stoer gedrag gepaard gaat. Gemiddeld komen er per jaar rond de 60 au-

tomobilisten om het leven in de leeftijdsgroep 18 tot 24 jaar. Jonge, beginnende bestuurders, vrouwen en mannen samen, hebben een ruim vier keer zo groot ongevalsrisico als ervaren bestuurders (30-59 jaar). Voor jonge mannen is dat risico zelfs ruim zes keer zo groot.

Eyetracker

In zijn promotieonderzoek liet Vlakveld drie groepen automobilisten filmbeelden van verkeerssituaties bekijken. De automobilisten waren ingedeeld in 'ervaren bestuurders', jonge rijjschoolleerlingen en oudere rijjschoolleerlingen. De oogbewegingen van deze proefpersonen werden met een eyetracker gevolgd. De jongere rijjschoolleerlingen bleken duidelijk niet te weten waar ze moesten kijken, omdat ze – door gebrek aan rijervaring - niet weten welke gevaren ze kunnen verwachten.

Daarnaast liet Vlakveld jongeren ook een gevaaranticipatietraining volgen in een rijsimulator. Hierbij stond de onderkenning van risico's

centraal. Na deze training bleek de getrainde groep significant meer oog te hebben voor latente gevaren in het verkeer dan de niet-getrainde groep.

Gevaarherkenningstoets

Het onderzoek van Willem Vlakveld startte eind 2007. Tussentijdse resultaten leidden er in 2009 al toe dat het CBR voor het rijbewijs B een gevaarherkenningstoets in het theoriegedeelte van het examen opnam. De CBR-toets bestaat eruit dat examenkandidaten op foto's van verkeerssituaties moeten aangeven of en, zo ja, hoe zij hun rijsnelheid zouden aanpassen. Het onderzoek heeft aangetoond dat ervaren bestuurders deze toets beter maken dan beginners. Ook bleken jonge beginners die een ongeval hebben gehad de toets slechter te maken dan jonge beginners die géén ongeval hebben gehad. Van een ongevalservaring alleen leert men kennelijk niet, zo concludeert Vlakveld. Hij zette zijn trainingsmodule zodanig op dat men er wél van leert.

Bewegende beelden

Vlakveld concludeert voorts dat gevaaranticipatie beter kan worden getoetst aan de hand

van bewegende beelden. Ook is het bij een filmtoets moeilijker om te slagen op basis van alleen examentraining (het maken van oefenopgaven) en zullen kandidaten genoodzaakt zijn zich daadwerkelijk te bekwamen in gevaaranticipatie.

Behalve voor een CBR-toets met bewegend

beeld, pleit Vlakveld er dan ook voor om een gevaaranticipatietraining in de rijopleidingen op te nemen. Vlakveld ontwikkelde een dergelijke training als onderdeel van zijn onderzoek. Als is aangetoond dat de training ook in de praktijk beklijft, kan deze in de rijopleiding worden opgenomen.

Hazard anticipation of young novice drivers.

Willem Vlakveld (2011).

SWOV Dissertatiereeks. SWOV, Leidschendam